

การบัญชีเบื้องต้น 1

20200 – 1002 | สาขาวิชาการบัญชี

> ครูศรีสุนัน พ่วงสิน

หน่วยที่ 3

การบันทึกรายการค้า ในสมุดรายวันทั่วไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายหลักการรับรู้รายการตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินได้

อธิบายความหมายของมาตรฐานการบัญชีได้

อธิบายความหมายและการวิเคราะห์การบัญชีคู่ได้

กำหนดเลขที่บัญชีคู่ได้

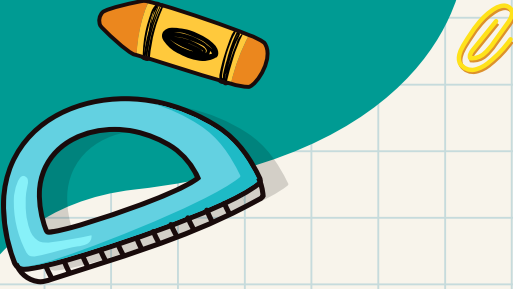

บอกประเภทของสมุดรายวันขึ้นต้นได้

บันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปได้

1. การรับรู้รายการตามกรอบแนวคิด สำหรับการรายงานทางการเงิน

“

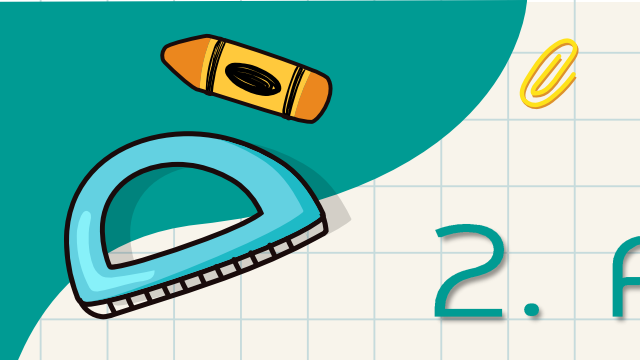
การรับรู้รายการ (Recognition) หมายถึง การรวมรายการค้าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบแสดงฐานะการเงินหรืองบกำไรขาดทุน โดยแสดงรายการด้วยข้อความและจำนวนเงิน การรับรู้รายการต้องเป็นไปตามคำนิยามขององค์ประกอบและเข้าใจเงื่อนไขทุกข้อ

รายการที่เป็นไปตามคำนิยามขององค์ประกอบให้รับรู้เมื่อเข้าใจเงื่อนไขทั้ง 2 ข้อ

1.1 มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับหรือสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการดังกล่าว หมายถึง มีความเป็นไปได้มากกว่ากิจการอาจจะได้รับประโยชน์หรือสูญเสียประโยชน์ที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินจากรายการค้า

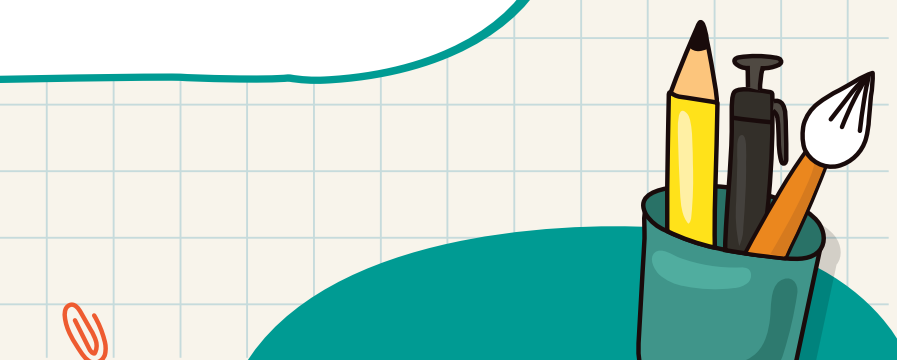
1.2 รายการดังกล่าวมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ หมายถึง รายการค้าที่เกิดขึ้นต้องมีมูลค่าที่อ้างอิงได้ เช่น ราคาตลาด ราคาที่ตกลงกัน เป็นต้น ”

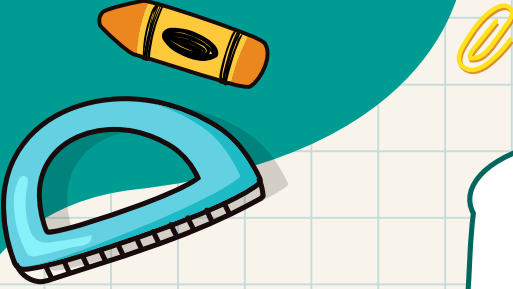
2. ความหมายของมาตรฐานบัญชี

มาตรฐานการบัญชี (Accounting Standards) คือ หลักการบัญชีซึ่งกำหนดวิธีการบัญชีและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบัญชีโดยมาตรฐานการบัญชีถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายทางบัญชี เนื่องจากได้จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการบัญชี พ.ศ. 2547

3. ความหมายและการวิเคราะห์ ตามหลักการบัญชีคู่

หลักการบัญชีคู่ (Double Entry Accounting) เป็นการบันทึกบัญชีที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลง สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย โดยจะต้องบันทึกบัญชีตั้งแต่ 2 บัญชีขึ้นไป ต้องบันทึกบัญชีทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านเดบิตและด้านเครดิต โดยบันทึกในจำนวนเงินที่เท่ากันทั้ง 2 ด้าน ทั้งนี้จำนวนบัญชีที่บันทึกในแต่ละรายการค้าจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

ความหมายของเดบิต และเครดิต

เดบิต (Debit) อักษรย่อที่ใช้ DR/Dr. คือ ด้านซ้ายของบัญชี

เครดิต (Credit) อักษรย่อที่ใช้ CR/Cr. คือ ด้านขวามือของบัญชี

การบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่เกิดจากการวิเคราะห์สมการบัญชีแล้วนำผลการวิเคราะห์มาบันทึกบัญชีด้านเดบิตและเครดิต ดังนั้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสมการบัญชีต่อความหมายของด้านเดบิตและด้านเครดิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บันทึกบัญชีต้องเข้าใจ

4. เลขที่บัญชี

เนื่องจากองค์ประกอบของงบการเงินประกอบด้วย บัญชีจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อสะดวกในการอ้างอิงและค้นหา บัญชีได้ง่ายจึงมีการกำหนดรหัสบัญชีให้กับบัญชีแต่ละบัญชี เรียกว่า เลขที่บัญชี (Accounting Number) โดยเลขรหัส ตัวแรกมีความหมายถึงหมวดบัญชี

หลักการกำหนดเลขที่บัญชีต้องแสดงให้เห็นว่าเป็น บัญชีในหมวดใด ประเภทใด และเลขที่บัญชี ควรมีจำนวน กี่หลัก ขึ้นอยู่กับจำนวนบัญชีที่กิจการใช้ ถ้าเป็นกิจการขนาดใหญ่อาจมีเลขตั้งแต่ 4 หลักขึ้นไป โดยแต่ละหลักมีความหมาย ในตัวเอง เป็นต้น

หมวดที่ 1	สินทรัพย์
หมวดที่ 2	หนี้สิน
หมวดที่ 3	ส่วนของผู้ถือหุ้น
หมวดที่ 4	รายได้
หมวดที่ 5	ค่าใช้จ่าย

5. ความหมายของสมุดรายวันขั้นต้น

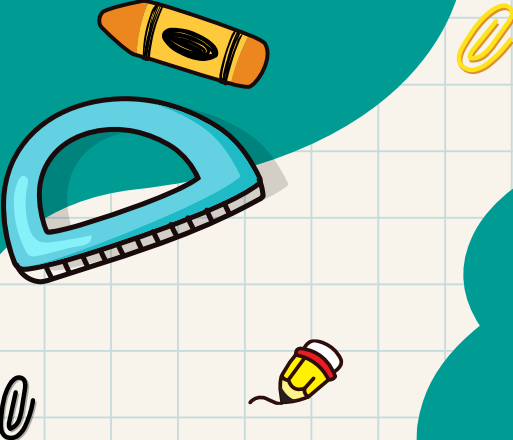
สมุดรายวันขั้นต้น (Journalizing Original Entries) หมายถึง สมุดบัญชีเล่มแรก ใช้สำหรับบันทึกรายการค้า สมุดรายวันขั้นต้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สมุดรายวันทั่วไป และสมุดรายวันเฉพาะ ซึ่งการนำไปใช้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ โดยทั่วไปถ้ากิจการมีขนาดใหญ่ มีรายการค้าจำนวนมากนิยมใช้สมุดรายวันขั้นต้น ทั้ง 2 ประเภท

▶ สมุดรายวันทั่วไป (General Journal)

▶ สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal)

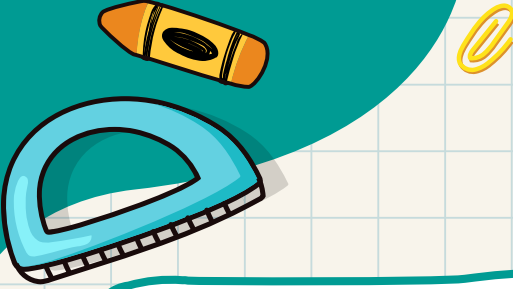

สมุดรายวันทั่วไป (General Journal) เป็นสมุดรายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกรายการที่ไม่สามารถบันทึกสมุดรายวันเฉพาะได้ หรือในกรณีที่เป็นการขนาดเล็ก หรือกิจการที่มีสมุดบันทึกรายการขั้นต้นเพียงเล่มเดียวก็ใช้บันทึกรายการค้าทุกรายการค้าทุกรายการที่เกิดขึ้นในกิจการค้า

สมุดรายวันเฉพาะ (Special Journal) สมุดรายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกรายการเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ใช้สำหรับกิจการที่ขายสินค้าและเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่มีรายการค้าจำนวนมาก

สมุดรายวันบันทึน มีทั้งหมด 6 เล่ม ได้แก่

1.

สมุดรายวันซื้อสินค้า

ใช้บันทึกรายการซื้อสินค้า
เป็นเงินเชื่อเท่านั้น

2.

สมุดรายวันขายสินค้า

ใช้บันทึกการขาย
สินค้าเป็นเงินเชื่อเท่านั้น

3.

สมุดรายวันรับเงิน

ใช้บันทึกการรับเงิน
(ทั้งเงินสดและธนาคาร)

4.

สมุดรายวันจ่ายเงิน

ใช้บันทึกการจ่ายเงิน
(ทั้งเงินสดและธนาคาร)

5.

สมุดรายวันรับคืนสินค้า และจำนวนที่ลดให้

ใช้บันทึกการรับคืนและให้
ส่วนลดกรณีขายเชื่อเท่านั้น

6.

สมุดรายวันส่งคืนสินค้า และจำนวนที่ได้ลด

ใช้บันทึกการส่งคืนและได้ส่วนลด
กรณีซื้อเชื่อเท่านั้น

6. การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป

ตามวงจรบัญชี การบันทึกรายการค้าเริ่มในสมุดลงรายการขั้นต้น ซึ่งในที่นี้จะใช้สมุดรายวันทั่วไป โดย นำสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ มาเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป และใช้เอกสารการค้าเป็นหลักฐาน ในการบันทึกบัญชีโดยอาศัยหลักสมการบัญชีเป็นพื้นฐานพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงของบัญชี และใช้ระบบ บัญชีคู่ (Double Entry System) วิเคราะห์รายการค้าทุกรายการที่เกิดขึ้น แล้วนำมาบันทึกโดยเดบิตบัญชี หนึ่งหรือหลายบัญชี และเครดิตอีกบัญชีหนึ่งหรือหลายบัญชี(ตามกฎเดบิต-เครดิต)ในจำนวนเงินที่รวมกันแล้ว ทั้งสองด้านต้องเท่ากันเสมอ

แบบฟอร์มสมุดรายวันทั่วไป

ประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

1. ชื่อสมุดรายวันทั่วไป อยู่กึ่งกลางด้านบนของแบบฟอร์ม
2. หน้าสมุดรายวันทั่วไป อยู่ขวามือด้านบนของแบบฟอร์ม
บอกลำดับหน้าของแบบฟอร์ม
3. วัน เดือน ปี อยู่ในตารางแบบฟอร์มด้านซ้ายมือ
โดยแสดง พ.ศ. เดือน และวันที่ ของการเกิดรายการค้า
ตามลำดับ
4. รายการ แสดงการบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีคู่และ
คำอธิบายรายการค้าที่เกิดขึ้น
5. เลขที่บัญชี แสดงเลขที่บัญชีของชื่อบัญชี (ในช่องรายการ)
6. และ 7 แสดงจำนวนเงินให้ตรงกับชื่อบัญชี (ในช่อง
รายการ)

① สมุดรายวันทั่วไป			② หน้าบัญชี.....		
③ วันที่	④ รายการ	⑤ เลขที่ บัญชี	⑥ เดบิต/ซ้าย	⑦ เครดิต/ขวา	

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปที่ สำคัญแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. รายการเปิดบัญชี
(Opening Entries)

2. รายการค้าระหว่างงวด
(Trading Transactions)

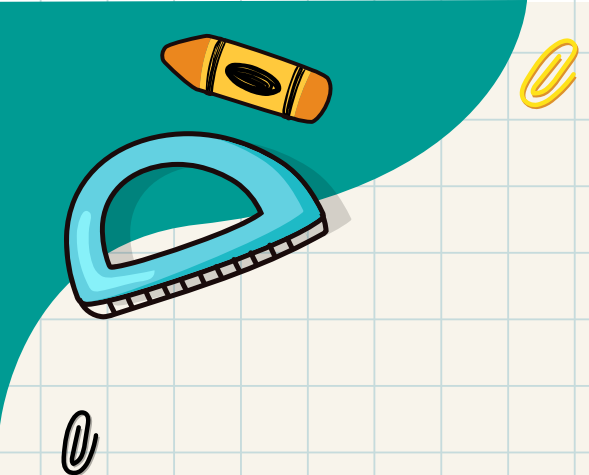

3. รายการปรับปรุงบัญชี
(Adjustment Entries)

4. รายการปิดบัญชี
(Closing Entries)

รายการเปิดบัญชี

รายการเปิดบัญชี (Opening Entries) หมายถึง การบันทึกบัญชีในวันแรกของงวดบัญชีโดยแบ่งออกได้ ดังนี้

- ▶ กรณีเปิดกิจการใหม่ครั้งแรก
- ▶ กรณีเปิดกิจการมานาน

ตัวอย่างที่ 1 นายนิคม สุขใจ เปิดร้านซ่อมคอมพิวเตอร์ชื่อ “ร้านอาณาจักรเทคโนโลยี”
โดยนายนิคม สุขใจ นำสินทรัพย์มาลงทุนในวันที่ 1 มีนาคม 25XX ดังนี้

เงินสด 10,000 บาท

เงินฝากธนาคาร 120,000 บาท

อุปกรณ์ซ่อมรถ 50,000 บาท

ให้ทำ : บันทึกรายการเปิดบัญชีในวันที่ 1 มีนาคม 25XX

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25XX		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	1	เงินสด	101	10,000	-	180,000	
		เงินฝากธนาคาร	102	120,000	-		
		อุปกรณ์ซ่อมรถ	103	50,000	-		
		ทุน-นายนิคม สุขใจ	301			180,000	-
		นายนิคม สุขใจ นำสินทรัพย์มาลงทุน					

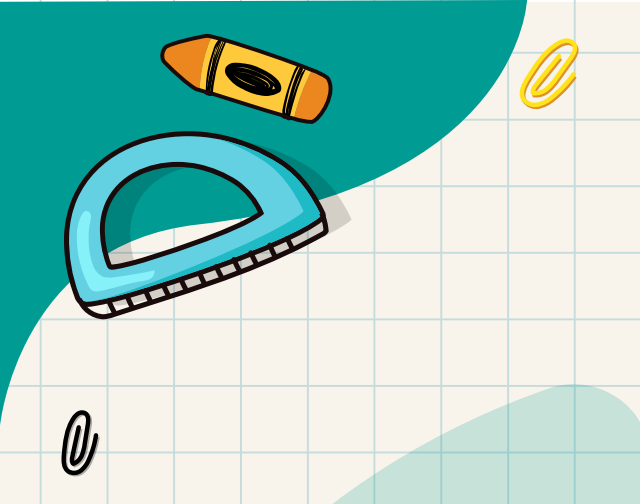
ตัวอย่างที่ 2 ถ้าปีต่อมา “ร้านอาณาจักรเทคโนโลยี” มีสินทรัพย์ หนี้สินและทุน จากการปิดบัญชี วันที่ 31 ธันวาคม 25X0 สรุปได้ดังนี้

เงินสด	100,000 บาท	เจ้าหนี้	3,000 บาท
เงินฝากธนาคาร	200,000 บาท	ทุน-นายนิคม สุขใจ	447,000 บาท
อุปกรณ์ซ่อมรถ	150,000 บาท		

ให้ทำ : บันทึกการเปิดบัญชีในวันที่ 1 มกราคม 25X1

สมุดรายวันทั่วไป				หน้า 1			
พ.ศ. 25X1		รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ม.ค.	1	เงินสด	101	100,000	-	450,000	
		เงินฝากธนาคาร	102	200,000	-		
		อุปกรณ์ซ่อมรถ	103	150,000	-		
		เจ้าหนี้	201			3,000	-
		ทุน-นายนิคม สุขใจ	301			447,000	-
		บันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน นายนิคม สุขใจ					

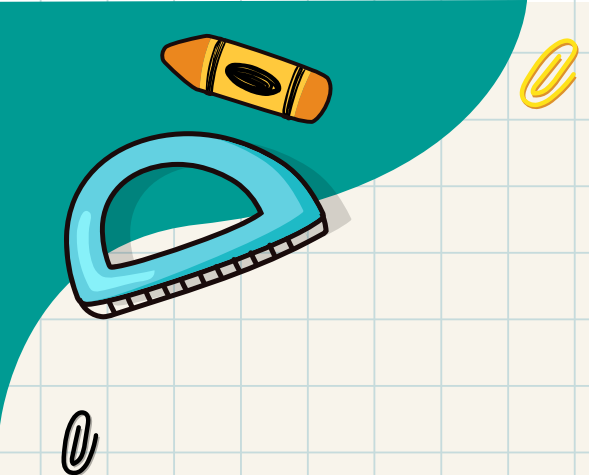

“ ข้อสังเกต กรณีกิจการเปิดปีแรก จะมีการอธิบายว่านำอะไรมาลงทุนบ้าง เนื่องจากบางกิจการนำทรัพย์สินมาลงทุนเพียงอย่างเดียวไม่มีการนำหนี้สินมาลงทุนด้วย

กรณีกิจการเปิดมานาน จะใช้คำว่า “บันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน” เนื่องจากเป็นการนำยอดคงเหลือของงวดบัญชีก่อนมาเปิดในงวดบัญชีใหม่ ”

รายการค้าระหว่างงวด

รายการค้าระหว่างงวด หมายถึง การบันทึกบัญชีจากรายการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างงวดบัญชี ซึ่งจะบันทึกต่อจากรายการเปิดบัญชีในกิจการขนาดใหญ่ที่มีรายการค้าจำนวนมาก รายการค้าระหว่างงวดจะถูกบันทึกทั้งในสมุดรายวันทั่วไปและสมุดรายวันเฉพาะ

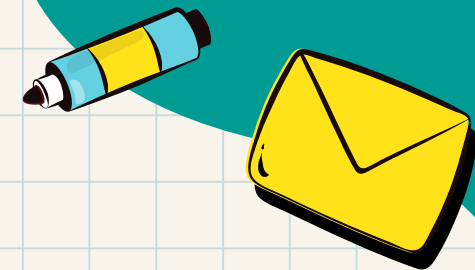

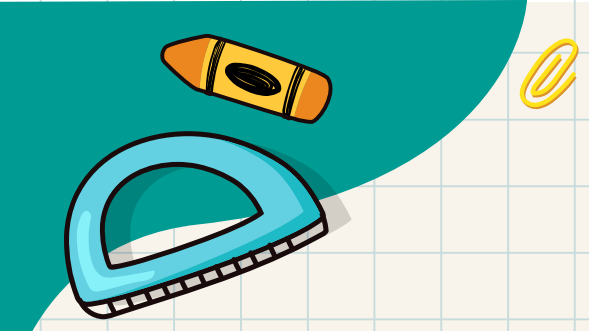
ตัวอย่างที่ 3 นายนิคม สุขใจ เปิดร้านซ่อมคอมพิวเตอร์ชื่อ “ร้านอาณาจักรเทคโนโลยี”
โดยนายนิคม สุขใจนำสินทรัพย์
มาลงทุนในวันที่ 1 มีนาคม 25XX ดังนี้

เงินสด	10,000	บาท
เงินฝากธนาคาร	120,000	บาท
อุปกรณ์ซ่อมรถ	50,000	บาท

ในระหว่างเดือนมีนาคม 25XX มีรายการค้า ดังนี้
25XX

- มี.ค.
- 2 ซื้อวัสดุในการซ่อม จำนวน 2,000 บาท เป็นเงินสด
 - 4 ได้รับเงินสดเป็นค่าซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน 4,000 บาท
 - 6 ซื้อเครื่องตกแต่งร้าน จำนวน 5,000 บาท เป็นเงินเชื่อ
 - 8 ซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ลูกค้า 2 ราย เป็นเงิน 10,000 บาท ลูกค้ายังไม่ชำระเงิน
 - 10 จ่ายเงินสดชำระหนี้ค่าเครื่องตกแต่งร้านทั้งหมด
 - 12 รับเงินสดชำระหนี้ค่าซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์จากลูกค้า 1 ราย จำนวนครึ่งหนึ่ง

14 จ่ายค่าไฟฟ้าเป็นเงินสด จำนวน 2,500 บาท

16 นายนิคม สุขใจนำเงินสดจากร้านไปใช้ส่วนตัว จำนวน 1,000 บาท

18 ถอนเงินสดจากธนาคารมาใช้ในร้าน จำนวน 10,000 บาท

20 กู้เงินจากธนาคารได้รับเงินสด จำนวน 100,000 บาท

22 จ่ายเงินสดซื้อกระดาษทิชชู (ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด) จำนวน 300 บาท

28 นำเงินสดฝากธนาคาร จำนวน 15,000 บาท

31 จ่ายเงินเดือนพนักงานด้วยเช็ค จำนวน 20,000 บาท

ให้ทำ : บันทึกรายการค้าที่กำหนดให้ลงในสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ. 25XX		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	1	เงินสด	101	10,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102	120,000	-		
		อุปกรณ์ซ่อมรถ	105	50,000	-		
		ทุน-นายนิคม สุขใจ	301			180,000	-
		นายนิคม สุขใจ นำสินทรัพย์มาลงทุน					

สมุดรายวันทั่วไป					หน้า 2		
พ.ศ. 25XX		รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	2	วัสดุในการซ่อม	104	2,000	-		
		เงินสด	101			2,000	-
		ซื้อวัสดุในการซ่อมเป็นเงินสด					
	4	เงินสด	101	4,000	-		
		รายได้ค่าบริการ	401			4,000	-
		ได้รับเงินสดเป็นค่าซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์					
	6	เครื่องตกแต่ง	106	5,000	-		
		เจ้าหนี้	201			5,000	-
		ซื้อเครื่องตกแต่งร้านเป็นเงินเชื่อ					
	8	ลูกหนี้	103	10,000	-		
		รายได้ค่าบริการ	401			10,000	-
		ซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ลูกค้า 2 ราย ลูกค้ายังไม่ชำระเงิน					
	10	เจ้าหนี้	201	5,000	-		
		เงินสด	101			5,000	-
		ดูรายการ วันที่ 6 มี.ค. จ่ายเงินสดชำระหนี้ค่าเครื่องตกแต่งร้านทั้งหมด					
	12	เงินสด	101	5,000	-		
		ลูกหนี้	103			5,000	-
		ดูรายการ วันที่ 8 มี.ค. รับเงินสดชำระหนี้ค่าซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์จากลูกค้า 1 ราย					
	14	ค่าไฟฟ้า	501	2,500	-		
		เงินสด	101			2,500	-
		จ่ายค่าไฟฟ้าเป็นเงินสด					
	16	ถอนใช้ส่วนตัว	302	1,000	-		
		เงินสด	101			1,000	-
		นายนิคม สุขใจ นำเงินสดจากร้านไปใช้ส่วนตัว					

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 3

พ.ศ. 25XX		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
มี.ค.	18	เงินสด	101	10,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102			10,000	-
		ถอนเงินจากธนาคารมาไว้ในร้าน					
	20	เงินสด	101	100,000	-		
		เงินกู้ธนาคาร	202			100,000	-
		กู้เงินจากธนาคารได้รับเงินสด					
	22	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	502	300	-		
		เงินสด	101			300	-
		จ่ายเงินสดซื้อกระดาษทิชชู					
	28	เงินฝากธนาคาร	102	15,000	-		
		เงินสด	101			15,000	-
		นำเงินสดฝากธนาคาร					
	31	เงินเดือน	503	20,000	-		
		เงินฝากธนาคาร	102			20,000	-
		จ่ายเงินเดือนพนักงานด้วยเช็ค					

ขอบคุณค่ะ

